

Zondag 24 augustus – op weg gaan
Bij Mattheüs 16 : 21 -27 en lied 941

‘Wij danken u dat wij hier in vrijheid kunnen samenkomen. ‘
Het is een gebedsregel die je - zeker als predikant - wel vaker kunt horen. Ook in het consistoriegebed is het een regel dat nogal eens terugkomt. En het is waar: vrijheid is een groot goed.
En: vrijheid van godsdienst is een zéér groot goed!
Deze vrijheid is iets om heel dankbaar voor te zijn en het doet ons beseffen dat er ook plaatsen in de wereld zijn waar vrijheid van godsdienst ontbreekt.

Dankbaar moeten wij zijn voor onze vrijheid. Dat is zeker waar...

Maar... hoe vrij zijn wij eigenlijk? Om iets dichter bij de woorden van Jezus te formuleren:
is het volgen van Jezus in Nederland, in het West-Europa van de 21e eeuw werkelijk zo vanzelfsprekend, zo gemakkelijk?
Is de weg van Jezus in onze moderne samenleving werkelijk zo simpel toegankelijk, zo éénvoudig begaanbaar?
Bij het woord over het kruis op je nemen kunnen we aan vervolgingen denken... aan druk, onderdrukking van buiten...

Als wij werkelijk dankbaar zijn voor onze vrijheid - moeten we dan, behalve de onvrijheid elders benoemen,

niet vooral ook kritisch kijken naar onszelf: zijn wij werkelijk vrij?

En wat doen wij met die vrijheid? Wie over de woorden van Jezus van vandaag nadenkt, die ziet meer en meer hoe mijlenver haast élk woord afstaat van onze hedendaagse samenleving, van de belangrijkste normen en waarden van onze moderne cultuur:

"Jezelf verloochenen", zegt Jezus - hoe vertaal je dat in een samenleving waar zelf-ontplooiing één van de allerbelangrijkste waarden is? Ook voor ons.

"Kruis dragen" - hoe vertaal je dat in de taal van een samenleving die vóór alles uit is op comfort? Geldt dat vooral vooral voor ziekte, die je leven op de kop zet of zijn er ook ander momenten van kruisdragen.

We zongen lied 941, voorheen was dat gezang 484.

Het is een van mijn favoriete liederen. Al in 1984 tijdens een stage in het VU ziekenhuis met een groep mede-studenten kwam de tekst aan de orde. En ook in deze dagen van augustus, in augustus 1994 werd ik als predikant bevestigd in mijn eerste gemeente is dit lied bijzonder. Evenals Psalm 84, de psalm van mijn schoonvader en ook zo mijn psalm geworden, die ik altijd laat zingen op de eerste zondag na de zomervakantie.

Lied 941 - De tekst ervan is geschreven door Ad den Besten.

Het is de enige liedtekst die hij in de ik-vorm geschreven heeft. Het is daarom misschien ook wel het meest persoonlijke gedicht dat hij schreef.

Dat is spannend.

Iemand die het altijd zo mooi in woorden weet te vangen, zegt in dit lied iets over hoe hij zelf in het geloof, in zijn verhouding tot God staat.

Hij zegt hierover dat hij het maar al te moeilijk vindt dat hij Gods stem ooit heeft verstaan.

Hij zou er het liefst van weg willen lopen.

Die stem heeft een vreemde, onnatuurlijke onrust in hem teweeg gebracht.

Dat wat vroeger vanzelfsprekend was, is dat niet meer, is vreemd geworden.

Hijzelf voelt zich een vreemdeling geworden.

Hij is de weg gegaan, Jezus achterna,

die zijn leven niet wilde behouden,

maar die zijn leven gaf en in dienst stelde van de toekomst van de mensen.

Dit lied heet dan ook "Lied van de vreemdelingschap".

Ik vind het een mooi lied en het heeft alles te maken met de teksten die wij vandaag lezen
– mensen die een stem horen, Abraham, de leerlingen van Jezus.
Mensen, die geroepen worden en die een zeker leventje inruilen voor een zwervend vreemdelingschap –
En het is daarom dat ik dit lied graag als leidraad voor deze morgen wil gebruiken.

Het eerste couplet:
Waarom moest ik uw stem verstaan?
Waarom, Heer moet ik tot U gaan
zo ongewende paden?
Waarom bracht Gij
die onrust mij
in 't bloed - is dat genade?

Ja, waarom moest ik uw stem verstaan?
De kern van Jezus' eerste 'preek' was:
"Kom tot inkeer, want het koninkrijk van de hemel is nabij." En wie achter mij aan wil komen, moet zichzelf verloochenen.
Met die boodschap gaat Jezus rond. Al in het begin, als Jezus nog maar net zijn oproep doet tot de vissers.
De vissers bij het meer van Galilea, ze deden wat ze dagelijks deden: vissen.
Ze gooiden hun netten uit. Er was niks verkeers aan wat ze deden. Ze waren niet op het verkeerde pad geraakt,
dat ze bekeerd moesten worden om weer op het goede pad te geraken,
Geen tollenaars, geen hoeren, geen dieven.
Nee, het waren gewoon brave, hardwerkende burgers.
Zo'n beetje zoals wij.
Mensen die zich met recht zouden kunnen afvragen:
Waarom moest ik uw stem verstaan?
Waarom ik?
Het is maar de vraag of er een antwoord op is.
Waarom zit u hier in de kerk in plaats van dat u lekker uitgebreid brunchen kunt of misschien nog een keertje omdraaien in uw bed?

Waarom stoppen we ons geld in een collectezak
in plaats van dat we er wat leuks voor onszelf voor kopen?
Waarom onze inspanningen voor de kerk,
al dat vrijwilligerswerk,
daar word je toch alleen maar moe van...

Na het horen van Gods stem in je leven,
verandert er blijkbaar iets fundamenteels.
Leven wordt leven met een geloof,
iets dat het waarneembare hier en nu overstijgt.
Het vissen vangen is belangrijk,
het schapen hoeden,
het werken in een winkel, op kantoor, op school, in huis,
achter een bureau, is belangrijk,
maar die stem zegt dat er meer is.
Je ziet het nog niet, maar om de een of andere reden zijn we er toch in
gaan geloven.

Het tweede couplet:
Gij maakt mij steeds meer vreemdeling.
Ontvreemdt Ge mij dan, ding voor ding,
al 't oude en vertrouwde?
O blinde schrik, -
mijn God, mag ik
niet eens mijzelf behouden?

Hier klinkt de radicaliteit van het geloof.
God maakt mensen steeds meer tot vreemdelingen.
Al het oude en vertrouwde, neem er afstand van.
Alles wat je denkt te zijn en te hebben,
vergeet het maar.
Bekeert u, net als die vissers,
net als ooit Abraham en Sara zich bekeerden, zich omkeerden.
Zij kwamen tot inkeer dat hun levenswandel
een wandelen met God kan zijn.
Zij kwamen tot het inzicht

dat hun doen en laten gevolgen heeft voor anderen.
De vissers bekeerden zich en werden vissers van mensen.
Dit betekent niet dat zij voortaan zo veel mogelijk zieltjes in hun netten
moesten zien te strikken,
maar het betekent vooral dat zij als vissers
mensen uit het water vissen
bij wie het water tot de lippen staat,
en die dreigen te verdrinken in leven of dood.

Zij bekeerden zich en werden vreemdelingen.
Je vreemdeling voelen in deze wereld. Ik denk dat dat wil zeggen wil
zeggen dat je niet accepteert dat de wereld is zoals die is, dat alles gaat,
zoals het nu eenmaal gaat, want het ging altijd al zo.
Maar dat je denkt:
vreemd, dat kan toch ook anders?

God wil van mensen vreemdelingen maken.
Niet om nu van elkaar te vervreemden en vooral maar geen contact te
hebben.
Nee, die zwervende vreemdelingen in de bijbel
nemen afstand van het oude om steeds dichterbij te groeien naar het
nieuwe toe, de toekomstmuziek die we ook wel 'Gods Rijk' noemen.
Zij hebben een stem gehoord en zij gaan op weg,
achter Jezus aan, net als Ad den Besten.
Een zware weg, dat wel.

Hoor maar in het derde couplet:
Want ik zie voor mij kruis na kruis
mijn weg langs en geen enkel huis
waar ik nog rust zou vinden.
Kom ik zo echt
bij U terecht,
ben ik wel uw beminde?

Dan ben je op weg, als volgeling, achter Jezus aan.
En dan?

Het ene moment weet je,
versta je waarom je deze weg bent gegaan
en het andere moment lijkt het eerder alsof je de weg kwijt bent.
De twijfel slaat toe.
Je zou je droom zo graag werkelijkheid zien worden,
liefst nog in je eigen leven.
Maar het duurt zo lang.
Zou het nog wel gebeuren
of geloven we in een zeepbel die er mooi uitziet
maar die niks voorstelt als die uit elkaar spat.
Je zou er cynisch van worden.
Zoals dat volk in de woestijn dat terugverlangt naar de vleespotten van
Egypte.
Dat lange wachten,
die lange weg.
Of zouden we de boel wat kunnen versnellen,
de toekomst naar onze hand zetten?
De bijbel leert dat wat in het leven werkelijk de moeite waard is,
dat dat slechts geleidelijk komt.
Dat het groeien moet,
zoals een kind in een moederbuik.
Alles heeft z'n tijd.
En vissers weten dat als geen ander.
Geduld.
Haal je netten niet te snel binnen.
Geduld.

Het is een lange weg, een kruisweg.
Want voor wie Gods stem gehoord heeft,
gaat de wereld en de mensen er anders uit zien.
Je ziet de kruizen in de huizen en langs de wegen.
Het is soms eerder om moedeloos van te worden
dan dat het hoopgevend is.
Dat je je terecht met Ad den Besten afvraagt:
Kom ik zo echt bij u terecht?
Ben ik wel uw beminde?

Het vierde couplet:
Spreek Gij dan in mijn hart en zeg,
dat het zo goed is, dat die weg
ook door uw Zoon gegaan is,
en dat uw land
naar alle kant
niet ver bij mij vandaan is.

Wat kun je daarnaar verlangen
en wat kan het een weldaad zijn als je onderweg bevestiging krijgt dat
je op de goede weg zit.
Zoals je tijdens een wandeling weer dat rood-wit streepje ziet of een
gele stip op een boom onderweg,
Dat je een bevestiging krijgt van iemand die de weg kent.
Jezus kent de weg.
Hij is de weg, zo zegt hij.
Die vissers gaan op weg,
weg van huis en haard,
maar wel met iemand aan hun zij die de weg maar al te goed kent.

Laten wij ons daaraan vast blijven houden.
We zijn op weg.
We weten niet waar we uitkomen
en we weten ook niet of we zelf het einddoel bereiken,
of dat we een schakel zijn in een lange ketting,
of dat het misschien om die weg zelf gaat.
Wij hebben een stem gehoord,
die maakt ons vreemdelingen
die leven met het verlangen naar een ander land,
dat misschien wel niet ver bij ons vandaan is.

Zo gaan ook wij op weg,
met de vissers, de profeten en apostelen,
met allen die ons voorgingen.

Jezus volgen - het brengt ons onrust

want door welke diepten zullen we moeten gaan en wat zal ons pad kruisen?

Maar met de woorden van vanmorgen groeit hopelijk in ons het vermoeden dat het zo goed is.

Omdat die weg ook door Jezus is gegaan

en dat Gods land

naar alle kant

niet ver bij ons vandaan is.

Dat wij in hoop en vertrouwen die weg gaan

Hillegonda Ploeger